

Turbuly Lilla

Kövek, pöttyök, magánszámok

A Griff Bábszínház két előadásáról

A Griff Bábszínház 2015/2016-os évadának két utolsó bemutatója, a *Pintyőke cirkusz, világszám!* és az *Istipisti és a kővirágok* több hasonló vonással is bír, és jól tükrözi az új vezetés törekvéseit.

Mivel e cikk kereteit meghaladja a teljes évad áttekintése, utóbbihoz röviden csak annyit, hogy Szűcs Istvánnak kinevezett vezetőként ez volt az első teljes évada, de megbízott igazgatóként már jóval régebben, 2013 őszétől áll a színház élén. 2015-től művészeti vezetőként Bartal Kiss Rita csatlakozott a társulathoz, aki korábban két alkalommal is rendezett már a színházban: még 2005-ben, Kovács Géza igazgatósága alatt a *Kutyaéletet*, 2014-ben pedig a *Szélszabadítót*. Az idei évadban az olyan, már klasszikusnak számító magyar szerzők mellett, mint Lázár Ervin és Csukás István, a középgeneráció, a sajnos már

elhunyt Czigány Zoltán, a fiatalok közül pedig Gimesi Dóra egy-egy darabját is színpadra állították. Nem hiányoztak azonban a repertoárból a népmesék sem, utóbbiakat a meghívott Hepp Trupp *A 3 kismalac és a farkasok* című előadása, valamint egy különlegesség, az afrikai népmeséket feldolgozó *Nanga és az elefántgyerekek* képviselte. Cserélődött a társulat egy része, és a meghívott alkotók körét is igyekeztek bővíteni. Vendégelőadásokkal nyitottak a csecsemőszínház felé, amit majd egy saját bemutató is követ, valamint törekedtek arra is, hogy több értékes (köztük felnőtteknek szóló) előadást is elutazzanak Zalaegerszegre.

Visszatérve most már a *Pintyőke cirkusz, világszám!*-ra és az *Istipisti és a kővirágokra*, közös vonásuk, hogy az egész előadás vagy annak

jelentős része egyetlen színészre épül, és így, a monodrámákhoz hasonló módon, nagyon sok minden egyetlen emberen áll vagy bukik. A bábszínház világában persze ez más színházakhoz képest jóval gyakoribb helyzet, hiszen a vásári bábjátékokban is általában egyetlen ember játszik el több bábbal több szerepet. A bábszínház azonban az utóbbi évtizedekben jelentősen átalakult, a bábszínészeknek báb nélkül, színészként is ugyanúgy meg kell állniuk a helyüket. Így van ez ezekben az előadásokban is: az előjáték vegyül a bábjátékkal.

Csukás István meseregényében, a *Pintyőke cirkusz, világszám!*-ban egy, a cirkusz világából kikopott cirkuszigazgató próbál meg visszatérni a manézsbá, és új társulatot teremteni a hozzá csapódó két kóbor macska, Mirr-Murr és Oriza-Triznyák, valamint más állatok segítségével. A mesét Szabó Attila alkalmazta színpadra. A történethez egy cirkuszi kikiáltó stílusában keretet is fűzött, emelkedett, régies stílusú és vicces, a szövegbe nem illő szavakkal fűszerezve (így kerülnek párba például a mősziók és a dossziék). A szöveg másik, visszatérő humorforrása a folyton a Mamucikáját emlegető Pintyőke beszédstílusa. A gyerekeknek az ismeretlen szavak nem okoznak zavart, a hangzás és a szöveggörnyezet mindezen átsegíti őket.

A játékeret a lendvai Sinkó Szabina, a Pupilla Bábszínház alapítója tervezte. A forgatható, cirkuszi sátrat, házat és vándorszekeret egyaránt megtestesítő szerkezet remek, szemet gyönyörködtető alkotmány. Megteremti a cirkusz hangulatát, és a kisebb-nagyobb rekeszek-ablakocskák folyamatos benépesülése a cirkuszi társulat folyamatos épülését is jelzi. Sipos Katalin ötletes, kedves bábjai jól illenek Csukás István világához.

Bartal Kiss Rita rendező aprólékos gonddal építi fel az előadást, és jól él a díszlet adta lehetőségekkel is. Érdekes, ahogy a cirkusz és a színház illúziója elkülönül. Míg Pintyőke a teljes illúzióért küzd, a színház itt bátran leleplezi önmagát. A díszletet vagy az egyes bábokat mozgató Hettinger Csaba többször kilép a közönség elé, nyilvánvalóvá téve, mi zajlik a „színpalak” mögött.

És ezzel eljutottunk Kosznovszky Mártonhoz, aki nyolc szerepet (narrátor, cirkuszigazgató, állatok) játszik egyszerre. Mackós, szakállas-szemüveges, nyugodt alkatához nem a harsány kikiáltó, hanem a higgadt mesélő áll közelebb. Ezzel a kiegyensúlyozott, komótosan tempós habitussal fel tudja kelteni és meg is tudja tartani a figyelmet – és még jól is énekel. Az előadást a premieren és a 20. alkalom kör-

nyékén is láttam, így tapasztaltam, hogy ahogy beérett az előadás, ez a jelenlet jóval magabiztosabb lett. Játéka nem átütő erővel, de megbízható minőségben járul hozzá, hogy egy műves, átgondolt előadást láthasson a közönség.

Gimesi Dóra meséjének, az *Istipisti és a kővirágok*nak egy olyan királyfi a főhőse, aki valósággal irtózik a hagyományos királyfi szereptől. Annál szenvedélyesebben vonzódik a kövekhez. Habitusában is erősen eltér a klasszikus mesékben megszokott királyi sarjaktól: nem kimondottan daliás, inkább félénk, bizonytalan fiú, aki csak abban biztos, hogy uralkodás helyett kövekkel, na meg Zsuzsi királylánnyal foglalkozna egész életében. Eredetileg ez a mese is a *Csomótündér* című mesekönyvben jelent meg, akárcsak a *Tíz emelet boldogság*, amiből Kovács Petra Eszter rendezett előadást a Budapest Bábszínházban, olyan sikerrel, hogy az előadás megkapta a 8. Gyermek- és Ifjúsági Színházi Szemle fődíját, de jelölték kritikudíjra is, és a főszereplőt, Hannus Zoltán is díjazták.

Bevált csapaton ne változtass – gondolhatták a színházban, amikor most, az újabb Gimesi Dóra-meséhez ismét Veres András készítette a színpadi adaptációt, Teszárek Csaba a zenét, és Kovács Petra Esztert kérték fel a rendezésre. (A díszlettervező azonban ott

Grosschmid Erik volt, Egerszegen viszont a rusztikus összhatású, kövekkel „berendezett” tér Polgár Péter munkája.)

Az Istipistit játszó Fritz Attila az előadás első részében egymaga van a színpadon. A királyi szülők arcképét egy különös, esernyővázra emlékeztető szerkezettel „lógatja be” maga elé, és úgy beszélget velük, hogy – ügynevezett muppet technikával – az ujjáival mozgatja az arcvonásaikat. Ennél a jelenetnél a bemutatón egy idő után egy kisgyerek közbeszólt, hogy mikor jön már valaki más szereplő – jelezve azt, amit felnőttként is éreztünk: a kezdeti újszerűség után ez a megoldás hamar elveszti érdekességét. Amikor – a bemutató után három héttel – másodszor láttam az előadást, a jelenet már rövidebbnek és jóval frappánsabbnak tűnt. Az előadás további részében a színészi játék mellett már a tárgyanimáció dominál: a színészek (Fritz Attila mellett a Zsuzsi királykisasszonyt játszó B. Szolnok Ágnes) az emberszerep mellett köveket mozgatnak és személyesítenek meg, emberi karakterrel felruházva azokat. Van flegma kamasz kockakő, idegbeteg achát, romantikus antimonit stb.

Hasonlóan a *Pintyőke cirkusz, világszám!*-hoz, a főszereplőnek itt is több karaktert kell megformálnia, és az előadás jelentős részében egyedül van a színpadon.

Fritz Attila csodálkozó szemű, a kőrengetegben tétován vándorló Istipistije sárga kabátjában és pilótasapkájában kicsit emlékeztet *A kis herceg* magányos alakjára. Néha azonban nehéz eldönteni, hogy a karakter vagy a színész tétováságát látjuk a színpadon. Az utóbbit erősíti, hogy Fritz Attila a daloknál sem túlzottan magabiztos. Amikor B. Szolnok Ágnes energikus, tűzről pattant Zsuzsi királykisasszonya is jelen van, az előadás jobban működik. Persze, mindez beleillik a rendezői koncepcióba is, hogy a szereplők egyedül elveszettek, csak közösen teljesek – ezek a bizonytalanságok mégsem tesznek jót az előadásnak. Az azonban tény, hogy másodszori meg-

nézésre az *Istipisti* is sokkal jobb formát mutatott, mint a bemutatón. És az is, hogy ebben az esetben is jó alapanyagból, minőségi munkára törekedve dolgoztak.

Mindkét előadás azt tükrözi, hogy a Griff Báb-színház az (újra)építkezés fázisában van, és hogy biztos alapokra, kövekből akarnak építeni. Hogy mindehhez a nézőket is partnernek tekintik, azt egy kedves gesztussal jelzik: az előadások után mindenki kap egy kör alakú, öntapadós, színes matricát, amit a lépcsőfeljáróban oda ragaszt fel, ahová csak akar. Az évad végére kiszínesedett a lépcsőház. Mi pedig várjuk, hogy az alapozás után jövőre hogyan folytatódik ez az építkezés.

